

N:o 4.

Ank. till Riksd. kansli den 6 mars 1891, kl. 11 f. m.

Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1, med anledning af väckt motion om upphäfvande af förordningen angående förbud mot införsel till riket af varor med oriktig ursprungsbeteckning den 9 november 1888.

I en till utskottet hänvisad motion (n:o 139) har herr *A. Lilljeqvist* hemställt om upphäfvande af kongl. förordningen angående förbud mot införsel till riket af varor med oriktig ursprungsbeteckning den 9 november 1888.

Denna förordning har följande lydelse:

»1 §.

1 mom. Är å vara, som från utrikes ort för försäljning^o hit till riket införes, anbragt namn å ort, fastighet, industriel anläggning eller näringsidkare inom Sverige eller annan beteckning, som ger varan sken af att vara i Sverige tillverkad, skall sådan vara vid införseln tagas i beslag och dömas förbruten.

2 mom. Hvad i 1 mom. stadgas vinner ej tillämpning, då det ådagalägges att varan verkligen är i Sverige tillverkad och tillförene blifvit ur riket utförd;

då jemte ofvan nämnda svenska ursprungsbeteckning å varan finnes på tydligt och lätt i ögonen fallande sätt angifvet att varan är af utländsk tillverkning; eller

då det eljest är uppenbart, att afsigt att vilseleda genom oriktig ursprungsbeteckning ej föreligger.

Bih. till Riksd. Prot. 1891. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 2 Häft. (N:o 4).

2 §.

I fråga om behörighet att verkställa beslag, hvarom i 1 § sägs, åtal för öfverträdelse af denna förordning, försäljning af vara, som tagits i beslag, samt fördelning af värdet af förbrutet dömdt gods länder till efterrättelse hvad rörande oloflig införsel af tullpliktigt gods finnes stadgadt.

Innan vara, som tagits i beslag, försäljes, skall namn eller be-teckning, som föranledt beslaget, utplånas eller ock å varan på ett tydligt, lätt i ögonen fallande sätt utmärkas, att varan blifvit i utlandet tillverkad. Kan dylik åtgärd ej lämpligen vidtagas, skall varan till den del, sådant nödigt är, förstöras. Kostnaden för åtgärd, hvarom här sägs, skall utgå af hvad varan vid försäljningen inbringar eller, der den ej kan på sådant sätt gäldas, af tullmedel.

3 §.

Der egare eller emottagare af vara, som tagits i beslag, vid be-slagstillfället eller sist inom fyra dagar derefter hos vederbörande tull-förvaltning sådant yrkar, skall tullförvaltningen till generaltullstyrelsens pröfning hänskjuta frågan, huruvida åtal för öfverträdelse af denna förordning må anhängiggöras eller om beslaget bör, såsom utan laga skäl verkställt, återgå.

4 §.

Hvad i denna förordning är stadgadt gälle ock i det fall att den origtiga ursprungsbeteckningen är anbragt å kärlet eller omslag, i hvilket vara vid införseln förvaras, så vida kärlet eller omslaget är sådant, att varan är afsedd att deri hållas till salu.

Den närmaste anledningen till utfärdandet af nämnda förordning voro de klagomål, som försports deröfver, att på senare tiden i mark-naden förekommit jern- och stålvaror, hvilka, ehuru bevisligen till-verkade i utlandet, likväl varit försedda med märken och påskrifter angifvande svenskt ursprung. Sålunda hade icke blott i utlandet för-sålts dersädes tillverkade varor, märkta med svensk fabrikants namn och ordet »Eskilstuna», utan ock af svenske köpmän hit importerats dylika i utlandet tillverkade varor, stämplade dels »Eskilstuna», dels med köpmannens namn.

Med anledning häraf, och då den svenske industriidkaren icke hade någon möjlighet att skydda sig ens här i riket, så vida icke de

å varorna förekommande falska uppgifterna förekomme i samband med olofligen begagnade varumärken eller svensk näringsidkares namn eller firma eller utgjordes af namnet å någon honom tillhörig fast egendom, i hvilket fall varumärkeslagens 1, 12 och 13 §§ egde tillämpning, hade åtskillige yrkesidkare uttalat såsom ett önskningsmål, att varumärkeslagens ofvanberörda stadganden måtte utsträckas, så att de komme att afse alla falska uppgifter om den ort eller det land, der varorna tillverkats.

I utlandet har denna fråga flerstädes redan länge uppmärksamrats af lagstiftningen. Utskottet är i tillfälle att ur en af t. f. chefen för patentbyrån i ämnet afgifven promemoria anföra följande:

»I Frankrikes lagstiftning finnas straff stadgade för »une usurpation frauduleuse du nom ou du lieu», och enligt en lag af den 23 juni 1857 äro tulltjenstemännen förpligtade att konfiskera utländska varor, hvilka vid införseln befinnas vara försedda med beteckningar, afsedda att gifva dem skenet af att vara franska. Detta tulltjenstemännens åliggande har i senare tider å nyo blifvit inskärpt genom ett af generaldirektören för tullverket den 11 maj 1886 utfärdadt cirkulär, i hvilket tulltjenstemännen ålagts att, så snart en utländsk vara befinnes vara försedd med en fransk fabrikants märke eller namn eller med namnet å en fransk fabrik eller å någon ort i Frankrike, der en fabrik är belägen, seqvestrera denna vara och göra anmälan om förhållandet hos vederbörande ministerium».

»Äfven i England har lagstiftningen länge sysselsatt sig med detta ämne, och i de engelska författningarna rörande tullväsendet förekomma sedan flera år tillbaka förbud att till England införa utländska varor, hvilka i följd af någon å dem anbragt beteckning kunna få skenet af att vara af engelsk tillverkning».

»Den 23 augusti 1887 har i England utfärdats en ny lag i syfte att bland annat verksammare förekomma nu ifrågavarande missbruk. Denna lag (»the Merchandise Marks Act»), som berör äfven andra ämnen än det nu föreliggande och som är byggd på principen, att »en vara bör vara hvad den utgifver sig för», stadgar bland annat straff (böter af högst 50 pund, fängelse i högst två år, straffarbete i högst sex månader) för en hvar, som å varor eller deras emballage anbringa någon dessa varor rörande, i väsentligt afseende falsk »handelsuppgift» (»trade description»), under hvilket uttryck inbegripes hvarje beskrifning, uppgift eller beteckning (ord, figur eller märke), som »direkt eller indirekt» kan vilseleda allmänheten i fråga om varornas antal, myckenhet, mått, storlek eller vikt, den ort eller det land, der de äro fram-

bragta eller tillverkade, sättet för deras frambringande eller tillverkande, det material, af hvilket de blifvit framställda, samt huru vida de äro föremål för något patent, privilegium eller mönsterskydd.

»Samma straff äro ock stadgade för den, som säljer eller håller till salu eller eljest i något industrielt eller kommersielt syfte innehar dylika varor, så vida han icke kan visa, att, ehuru han iakttagit alla nödiga försigtighetsmått mot lagens öfverträdande, han likväl icke haft någon anledning antaga, att det märke eller den beteckning eller uppgift, hvarom fråga är, icke varit riktig, samt att han på begäran af åklagaren eller målseganden lemnat alla upplysningar, som han kunnat meddela i fråga om den eller de personer, af hvilka han förvärfvat ifrågavarande varor, eller att han eljest handlat i god tro.

»Lika med den, som å varor eller deras emballage anbringat ett falskt märke eller en falsk »trade description», straffas äfven den, som på annat sätt begagnar (»uses») ett dylikt märke eller beteckning, så att allmänheten deraf kan förledas tro, att vissa varor äro med dem åsyftade eller beskrifna.

»Frågan om nu berörda och dermed närbeslägtade missbruk har jemväl varit föremål för den s. k. patentunionens uppmärksamhet, i det att uti 9 och 10 art. af den rörande bildandet af denna union afslutna konvention bland varor, hvilka kunna tagas i beslag vid införsel till någon af unionens stater, äfven nämnas sådana, å hvilka falskeligen anbragts namnet å ett bestämdt ställe såsom ursprungsort i förening med en uppdyktad eller i bedräglig afsigt lånad firma.»

I vårt land har först i senare tider genom lagstiftningen beredts skydd för den industriella eganderätten. I detta syfte utfärdades lagen om skydd för varumärken den 5 juli 1884 och lagen angående handelsregister, firma och prokura den 13 juli 1887. Genom den förra af dessa lagar stadgas straff för den, som å varor, hvilka till salu hållas, eller å kärl eller omslag, i hvilka de förvaras, obehörigen sätter annans namn eller firma eller namnet på annans fasta egendom eller varumärke, som han vet vara för annans räkning registrerad, så ock för den, som håller till salu varor, hvilka honom veterligen äro enligt hvad ofvan säges olagligen märkta. Denna lag lemnar visserligen skydd emot obehörigt användande af annans firma eller varumärke, men innebär intet hinder emot att vilseleda allmänheten genom att åsätta varor falsk ursprungsbeteckning till förfång så väl för konsumenter som för producenter af liknande varor på den oriktigt angifna tillverkningsorten.

Behovvet af stadganden i afsigt att förhindra sistnämnda missbruk uppmärksammades af bevillningsutskottet vid majriksdagen 1887, som i fråga om tulltaxeunderrättelsernas 7 § anförde följande:

»Vid granskning af denna paragraf har inom utskottet blifvit väckt ett förslag att i paragrafen införa förtydligande hänvisningar jemväl till andra gällande författningar än de genom paragrafens ordalydelse utmärkta. Så borde i paragrafen förekomma en erinran om myndigheternas rätt att, på grund af den af Sverige tillträdde konventionen om internationellt skydd för den industriella eganderätten den 20 mars 1883, med beslag vid införsel belägga varor, å hvilka olofligen befinnas anbragta fabriks- eller handelsmärken eller firmor, eller å hvilka falskeligen finnes anbragt namnet å ett bestämdt ställe såsom ursprungsort, derest sådan uppgift utgör tillägg till en uppdiaktad eller i bedräglig afsigt lånad firma. Anledning finnes ock att antaga, det föreskrift skulle kunna komma att meddelas derom, att jemväl varor, å hvilka falsk ursprungsort finnes angifven, utan att denna uppgift utgjorde tillägg till uppdiaktad eller lånad firma, icke finge i riket införas. Behof af ett stadgande i sistnämnda rigtning hade visat sig, då från utlandet börjat införas jern- och stålvaror, å hvilka ordet »Eskilstuna» finnes anbragt, hvilket bedrägliga och för vår inhemska industri menliga tillvägagående för närvarande icke kunde hindras. Utskottet har funnit de föreslagna tilläggen lämpliga och ansett, att genom hänvisning äfven till framdeles tillkommande författningar den största möjliga tydlighet skulle vinnas, utan att paragrafen behöfde ändras med hänsyn till hvarje ny författning.»

I enlighet härmed föreslog utskottet, att nämnda paragraf måtte erhålla följande lydelse, hvilken ock af Riksdagen godkändes: »Om hvad iakttagas bör vid inkommande och utgående varors angifning och journalisering samt huru förhållas skall med varans undersökning, förtullning och utlemnande, *äfvensom till förhindrande af införsel utaf varor, hvarå falskt fabriks- eller handelsmärke eller firma eller ock falsk ursprungsort finnes anbragt, m. m., derom länder till esterrättelse hvad i särskilda författningar är eller varder stadgadt.*»

Följande året utfärdades af Kongl. Maj:t i administrativ väg efter generaltullstyrelsens hörande den förordning, hvars upphäfvande af motionären nu yrkas, och trädde i kraft den 1 juli 1889.

Vid jemförelse mellan den svenska och den ofvan berörda engelska lagstiftningen angående ursprungsbeteckning faller genast i ögonen, att den senare är vida mera omfattande, i det den förbjuder och bestraffar falska handelsuppgifter å varor, oafsedt om de äro af utländsk eller engelsk tillverkning och ej blott vid införsel från utlandet, utan ock när de hållas till salu inom landet, under det att den ifrågavarande svenska förordningen endast afser att förhindra, att utländska varor hit

inkomma med beteckning, som angifver den vara af svensk tillverkning. Att lagstiftningen hos oss fått en så sträng begränsning, synes icke fullt konsekvent, men torde berott på en önskan att endast med varsamhet beträda en ny väg och att därför till en början inskränka sig till förhindrande af sådana missbruk, hvilka dittills väckt mera allmän uppmärksamhet.

I sin till utskottet hänvisade motion anför motionären, att den ifrågavarande förordningen visat sig medföra väsentliga olägenheter dels derigenom, att den af domstolarne tolkats på mycket olika sätt och således hos importörerna framkallat ovisshet om deras rättigheter och skyldigheter, dels ock därför, att de enligt nämnda förordning beslagtagna varor, under en långt utdragen rättegång, blifva af mer eller mindre reduceradt värde till följd af denna tidsutdrägt, och importören sålunda tillskyndas en gifven förlust, äfven om beslaget upphäfves i sista instansen. Då han emellertid ej tilltror sig att bedöma, huruvida någon reda i dessa invecklade förhållanden skulle kunna vinnas genom förändring i nu gällande förordning, anser han sig i frågans nuvarande skick endast böra hemställa om dess upphäfvande.

Den form, motionären valt för sin hemställan, synes antyda, att han ansett ifrågavarande lagstiftning vara af den natur, att Riksdagen eger att deri deltaga. Då densamma emellertid måste anses tillhöra den ekonomiska lagstiftningen, af hvilken anledning Andra Kammaren hänvisat motionen till tillfälligt utskott, lärer från Riksdagens sida för närvarande icke kunna ifrågakomma annan åtgärd i detta ärende än en framställning hos Kongl. Maj:t. Utskottet anser sig dock böra uttala den uppfattning, att Riksdagens medverkan på detta ganska viktiga lagstiftningsområde är önskvärd ej blott för vinnande af så mångsidig pröfning som möjligt, utan äfven ur den synpunkten, att det samma på ett ganska ingripande sätt och i stor omfattning berör enskilda näringsidkares intressen.

Det ganska allmänna missnöje, som gifvit sig uttryck i fråga om förordningens affattning och tillämpning, torde kunna sammanfattas i följande punkter. Dess syfte vore att träffa importörer, hvilka afsigtligt söka att vilseleda genom oriktig ursprungsbeteckning, men den hade påtagligen erhållit större bärvidd, än som var afsedd, i det den kunde tillämpas äfven i sådana fall, der bedräglig afsigt ej förelåge. Tillämpningen af författningen hade visat sig synnerligen vacklande, då olika principer tillämpats af de underordnade tulltjenstemännen, då olika underdomstolar fält motsägende utslag i likartade fall och då till och med samma domstol syntes hafva dömt olika i alldeles liknande

fall. Författningens bestämmelser vore så sväfvande, att omdömet i många fall måste grunda sig snarare på subjektiv uppfattning än på en bestämd tolkning af förordningen. Proceduren vore för långsam, då en rättegång, i fall den fullföljdes till Kongl. Maj:t, kräde en tid af flere månader. Äfven om varor utan skäl toges i beslag, drabbades varuemottagaren af högst betydliga förluster dels genom varornas försämring under förvaring i olämpliga lokaler, dels af den anledning, att varorna blefve omoderna och derigenom mindre begärliga, dels genom ränteförlust, allt utan möjlighet till någon ersättning, såsom t. ex. i ett utskottet meddeladt fall, då omkostnader och värdeförlust för ett parti varor, som beslagt tagits men på grund af högsta domstolens efter mer än 8 månader utfärdade dom frigifvits, uppgingo till nära tre fjerdedelar af fakturavärdet. Den nytta, som förordningen kunde åstadkomma i syfte att stäfja bruket af falsk ursprungsbeteckning, vore för öfrigt illusorisk, då varuemottagaren egde frihet att omedelbart efter tullbehandlingen åsätta varan sådan beteckning, som förordningen stämpelade såsom olaglig. Äfven har anmärkts, att förordningen icke angifver någon bestämd grund för att skilja mellan adresslappar och verklig ursprungsbeteckning.

Utskottet eger icke tillräcklig sakkunskap för att kunna uttala en bestämd mening, i hvad mån ofvan anförda anmärkningar rörande författningens tillämpning äro berättigade, men har genom de upplysningar, utskottet varit i tillfälle att erhålla, fått den uppfattning, att de icke sakna befogenhet. Då emellertid motionären yrkat, att förordningen borde helt och hållet upphävas, kan utskottet icke dela hans mening. Utskottet erkänner för sin del rättigheten af den princip, som allt mer vunnit erkännande, att en vara bör gälla för hvad den är, och att hvarje åtgärd, hvarigenom en vara till andras förfång och allmänhetens vilseledande utgifves för annat än hvad den är, bör anses straffvärd. Ett rent upphäfvande af den ifrågavarande förordningen, hvarigenom man återginge till förutvarande förhållanden, skulle innebära ett förnekande af denna princip, i strid med andra länders lagstiftning och antagligen i strid med den allmänna uppfattningen inom landet, och kan därför icke af utskottet tillstyrkas.

Deremot anser utskottet en omarbetning af förordningen behöflig. Visserligen kan man förvänta, att så småningom genom högsta domstolens prejudikater något större konsekvens vid förordningens tillämpning skall kunna vinnas, men det vore enligt utskottets mening önskvärdt, att lagstiftningen i detta ämne grundades på en klart fattad och tydligt uttalad princip.

I hvilken rigtning en omarbetning borde ske, tilltror sig utskottet ej att angifva, men vågar antyda några synpunkter, hvilka dervid torde böra beaktas. Förordningens ändamål torde vara dels att förhindra införsel af varor med oriktig ursprungsbeteckning, dels att straffa den, som söker införa varor, å hvilka i sveklig afsigt falsk ursprungsbeteckning blifvit anbringad. För vinnande af det förra ändamålet är det visserligen nödvändigt, att sådana varor, der falsk ursprungsbeteckning är anbringad på sådant sätt, att den icke kan borttagas, konfiskeras och förstöras, men det kan ifrågasättas, huruvida icke i andra fall det äsyftade målet kan vinnas derigenom, att det origtiga märket borttages, naturligtvis på varumottagarens bekostnad, innan varan utlemnas från tullverket. I sådant fall kunde straffpåföljden inskränkas till sådana fall, der sveklig afsigt kunde uppvisas eller göras i hög grad sannolik, och kunde då bestämmas till böter. Med en sådan begränsning af ansvarspåföljden kunde krafvet på riktig ursprungsbeteckning med större stränghet göras gällande. Man kunde då stadga, att införsel af varor med oriktig ursprungsbeteckning ovilkorligen och under alla omständigheter vore förbjuden. Då vidare ursprungsbeteckningar kunna hafva ganska olika karakter och anbringas på mycket olika sätt på särskilda varuslag, torde äfven böra tagas i betraktande, huruvida förordningen skulle kunna vinna i tydlighet genom mera detaljerade bestämmelser i fråga om beteckningarnas yttre beskaffenhet vid olika varuslag. Slutligen anser sig utskottet böra påpeka, att man vinner föga med ett förbud mot införsel af varor med oriktig ursprungsbeteckning, om man icke i konsekvens dermed förbjuder och beifrar handel inom riket med varor, försedda med sådan beteckning.

Om utskottet alltså anser önskligt, att en omarbetning af författningen med ledning af vunnen erfarenhet snart företages, anser sig utskottet likväl icke på grund af den väckta motionen ega befogenhet att föreslå en framställning derom till Kongl. Maj:t och har derfor endast att hemställa,

att motionen icke må till någon kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 5 mars 1891.

På utskottets vägnar:

G. F. ÖSTBERG.